

Az internet és a közösségi oldalak etikus, tudatos használata

Kommunikáció az interneten

World Wide Web, azaz világméretű hálózat, webhelyek hálózata az interneten. Az emberi társas terekhez hasonlóan - személyes, társasági, nyilvános - a világhálón történő kommunikáció, az interaktivitás révén már kölcsönhatásba léphetnek egymással.

Az egy-egy irányú kommunikáció esetén két személy oly módon kommunikál, mintha szemtől szembe állnának egymással. Ez tulajdonképpen egy dialógus, melyre az emberekkel való társalgás normál illemszabályai az érvényesek, csak ez az interneten még fontosabb, mert hiányzik többek között a metakommunikáció, a testbeszéd és a hangszín.

Mi az etika?

Az internet etikáját - más erkölcsi rendszerekhez hasonlóan - megengedő és tiltó szabályok alkotják.

„ [...] Etikusan viselkedik az, aki erkölcsös, becsületes, tisztességes. Ezek a fogalmak relatívak, kultúrkörönként másként értelmezhetik őket, ugyanakkor sok erkölcsi alapelve, parancsot majdnem mindenki elfogad (pl. ne ölj, ne lopj). Az internet liberális szemléletű, vagyis nem mondja meg, hogy mit szabad, hanem csak a tiltásokat ismerteti tételesen. Ami nem tilos, és ami összeegyeztethető az internet szellemével, az szabad.

Etikett

Etikettnek nevezzük a társadalmi érintkezés formáinak megszabott rendszerét.

Az etikett kultúránként más és más. Egy *gesztus* vagy viselkedési forma az egyik társadalmi csoportban udvarias lehet, de egy másikban akár udvariatlannak is számíthat

Netikett

Az informatika fejlődése új kultúrát teremtett saját szokásokkal, viselkedési normákkal, illemszabályokkal.

Aki részesévé akar válni ennek a világnak, annak meg kell ismernie, és be kell tartania ezeket a szabályokat.

A netikett, hálózati illemtan, a viselkedéskultúra írott és íratlan szabályai az interneten: sok területre kiterjed; kezdve attól, hogy pl. névre szóló levelekre válaszolni illik, egészen az emberi méltóság sérthetlenségéig.

A **Netikett 10 parancsolat Virginia Shea** nevéhez fűződik.

1. Ne feledd: a túloldalon is emberek vannak! Az internet elsősorban nem technológia - az internet kommunikáció!
2. Tartsd magad ugyanazokhoz a szabályokhoz az interneten, melyekhez a való világban is ragaszkodsz!
3. Mindig tartsd észben, éppen a háló melyik sarkában jársz! Ami az egyik helyen megengedett, a másikon ellenérzéseket szül pl.: esküvőre nem megyünk melegítő felsőben.
4. Kíméld mások idejét! Az interneten szó szerint is drága az idő, hiszen ketyeg a számláló.
5. Nézz ki jól a hálón! Az interneten anonimak vagyunk, használjuk ki ennek előnyeit! Itt nem koruk, nemük, vallásuk vagy származásuk alapján ítélik meg az embereket, hiszen mindez nem látszik. Ami látszik: az írásunk. A nyelvtan, a stílus, a megfontoltság.

6. Oszd meg a tudásod másokkal! A tudást megosztani egyébként is jó érzés, de itt az íratlan szabályok szerint előnyös is: így számíthatunk mások segítségére igazán.
7. Segíts kontrollálni a hálózati háborút, a fellángolásokat.
8. Tartsd tiszteletben mások magánszféráját! Ezen nincs mit magyarázni: a levéltitok nagyr.
9. Ne élj vissza az erőddel! "Úriember nem fogad, ha biztosra megy.,,
10. Bocsásd meg mások hibáit! Mindenki volt kezdő. Kis hibára ne reagáljunk, nagy hibáról pedig adjunk korrekt, pontos és udvarias felvilágosítást, s lehetőleg privát e-mailben, ne a nyilvánosság előtt.

MIND YOUR SOCIAL

NETIQUETTE

HOW IT FEELS LIKE WHEN SOMEONE USES CAPS LOCK

DON'T

- *Write in all capital letters - this can come off as shouting.
- *Criticize others' thoughts or opinions.
- *Be confrontational in posts.

DO!

- *Keep personal information private.
- *Cite information that you post.
- *Respond to others in a timely manner.

Treat others with respect!

Be mindful before posting - think of how people might interpret your post.

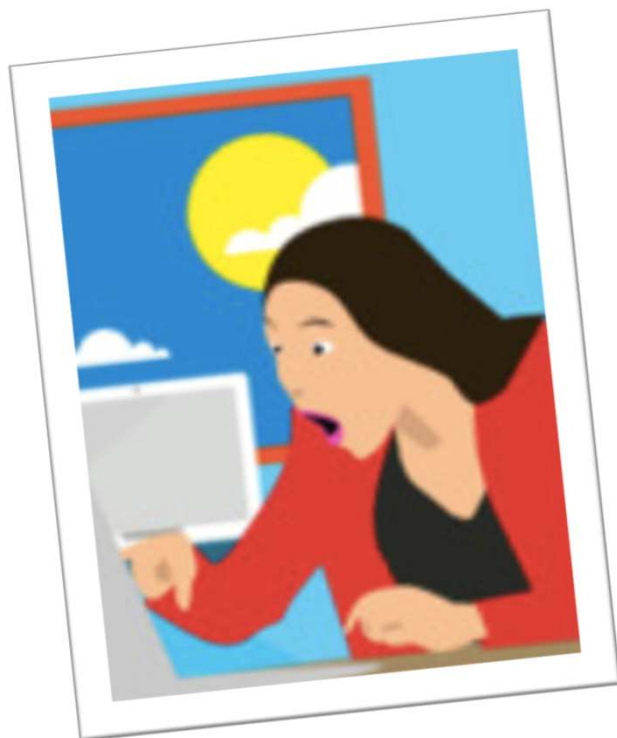
Proofread all posts.

BEFORE YOU

think

t=is it true?
h=is it helpful?
i=is it inspiring?
n=is it necessary?
k=is it kind?

Etiquette
Social
pleasant
Cyberspace
communicate
Code
proper
Behaviour
Ethics

A szokásos netikettek erkölcsi, etikai normákat és használati tanácsokat vegyesen tartalmaznak.

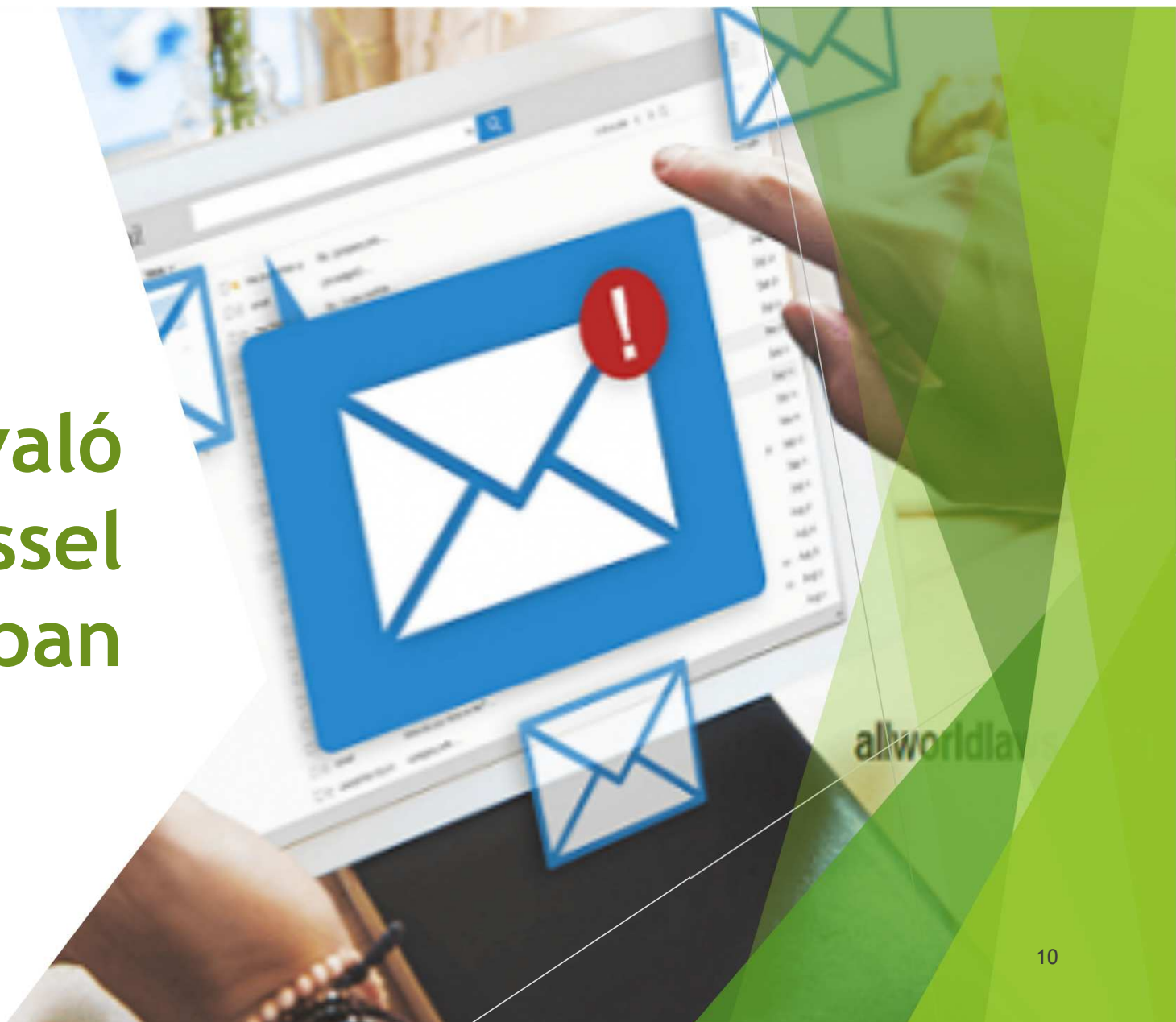
A netikett célja barátságos légkör megteremtése és megőrzése az Internetes kommunikációban.

A kommunikáció résztvevői:

A netikett 3 fő részre osztható: „egy-egynek” kommunikáció, "egy-sokaknak" kommunikáció, és az "információs szolgáltatások".

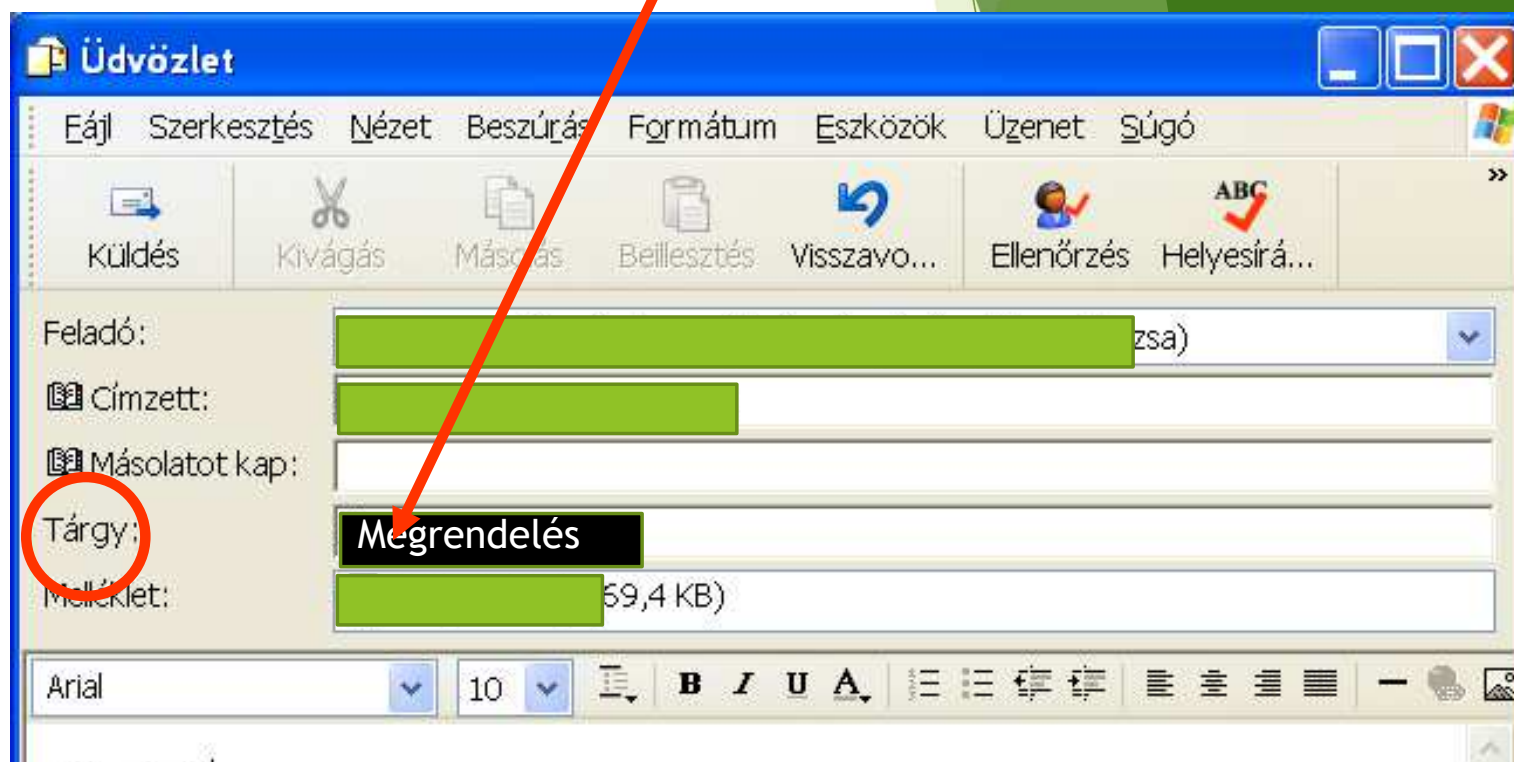
1. Az **egy - egynek** kommunikáció során egy ember kommunikál egy másik emberrel, ilyen a levelezés. Általában a valós társalgás szabályi érvényesek, csak ez az Interneten még fontosabb, hiszen hiányzik a metakommunikáció, és a hangszín.
2. **Egy - sokaknak** kommunikáció (levelezési listák, fórumok, IRC) során egy ember sok másikkal kommunikál. Az e-mailre vonatkozó szabályok itt is érvényesek, sőt még fontosabbak, hiszen több emberrel kommunikálunk egyszerre.
3. Információs szolgáltatások **sokan - sokaknak** helyeznek el információt.

Néhány tudnivaló a levelezéssel kapcsolatban

Mindig töltsük ki a levél tárgya (subject) sort, ami tükrözze a levél tartalmát!

Később ez alapján kereshető egy pontos levél!!

- Válasz küldésekor **(reply)** ellenőrizzük levelünk tárgyát! Lehet, hogy a különböző levelezők miatt már tele van "Re: Vá: Re: Re:" előtagokkal.
- Töröljük ezeket (egy kivételével). A válasz- ban csak annyit idézzünk az eredeti levélből, amennyi a válasz megértéséhez kell, és ne többet!
- A levél tartalmára vonatkozó alapvető etikai szabály, hogy ne írjunk olyasmit e-mail-be, amit nem küldenénk el levelezőlapon (ez a szabály valamennyi Internetes szolgáltatásra érvényes)
- Titkosítás nélkül az Interneten minden nyilvános, az ember magáról állítja ki a bizonyítványt egy nem megfelelő stílusú levéllel.
- Ne küldjünk indulatos leveleket (flame-ket), akkor sem, ha provokálnak, viszont ne legyünk meglepve, ha ilyet kapunk. Ne válaszoljunk rá és ne küldjük tovább!!!

- Ne küldjünk lánclevelet, kéretlenül nagy mennyiségű információt.
- Mindig ellenőrizzük a levél címét: vannak címek melyek úgy néznek ki mintha egy ember lenne, pedig csoportot jelentenek.
- Ha hosszú eszmecserét kezdeményezünk ellenőrizzük a címet, és a hosszú levél Subject -jébe kerüljön be a „Long” szó.
- Ha továbbküldünk egy üzenetet (forward), akkor ne változtassunk rajta!
- Ha egy nekünk írt személyes levelet akarunk továbbítani, kérjünk előzetesen engedélyt a feladótól, hisz ő abban a hiszemben írta a levelet, hogy csak mi fogjuk majd elolvasni.

Még néhány fontos szabály:

használjunk kis- és nagybetűt vegyesen, szimbólumokat hangsúlyozásra, kiemelésre, „mosolygókat” (Smiley)

- **A CSUPA NAGYBETŰ OLYAN, MINTHA KIABÁLNAK!**
- A levél legyen tömör anélkül, hogy túlságosan lényegre törő lenne.
- Célszerű a levél végén egy-két sorban ismertetni elérhetőségünket. (Signature, aláírás fájl)

Az előbeszéd **mimiká**ja színezheti, de meg is változtathatja a kimondott szavak értelmét.

Ezt írásban úgynevezett a **smiley** segítségével jelezhetjük, melyek írásjelekből alkotott arcfigurák

- A smiley egy karakterkészlet vagy ikon, amely egy arc-kifejezést vagy testhelyzetet ábrázoló vizuális ábrázolása az e-mailekben és szöveges üzenetekben eredetileg használt hangulat, hozzáállás vagy érzelem közvetítésére. A leghíresebb a smiley arc, mosoly - :-).
- Nincs egyértelmű és megbízható bizonyíték arra vonatkozóan, hogy ki alkotta meg a hangulatjelet.
- **Nicolas Laufrani** volt, aki észrevette az ASCII-hangulatjelek népszerűségét, amelyeket nagyon sokan használtak a mobiltelefonokon, és közvetlenül animált hangulatjeleket fejlesztett ki, amelyek megfelelnek az ASCII-hangulatjeleknek, amelyek egyszerű szimbólumokból állnak, amit smileynak hívunk.

Nicolas Laufrani létrehozta a hangulatjelek katalógusát, amelyet "Emotions,,,-nak nevezett el. 1997-ben ezt a katalógust az Egyesült Államok Szerzői Jogi Irodájában regisztrálták.

Hangulatjelek, aminek a valódi jelentését, nagyon kevesen ismerik

Ezek a kis fejcskék nagyon szépen össze tudják foglalni, hogy mire is gondolunk, vagy épp mit érzünk a lelkünkben. Ám az évek alatt egyre több és több lett belőle, amiknek a jelentésével sokan nincsenek tisztában. Ha ránézel valamelyik hangulatjelre, akkor egy általad generált üzenetet társítasz hozzá, ami nem feltétlenül egyezik meg a valódi jelentésével.

Néhány példa:

Hangulatjelek, aminek a valódi jelentését, nagyon kevesen ismerik

Sokan akik azt hitték, a könnyező emojit szomorú, sírós helyzetekben lehet alkalmazni! A pityergő arc valójában izzad, még hozzá a megkönnyebbüléstől. Ha valamit megúsztal és ennek mérhetetlenül örülsz, ezt küldd el a másiknak.

Sokan azt gondolják, mikor ránéznek erre az emojira, hogy csókot dob, de igazság szerint nem ezt a tevékenységet műveli. Valójában ezzel az arckifejezéssel a füttyülést akarták szimbolizálni.

Hangulatjelek, aminek a valódi jelentését, nagyon kevesen ismerik

Ez a szimbólum nemcsak az ökölpacsit akarja szimbolizálni. A jobbra mutató összeszorított ököl a hatalom és a tisztelet, na meg a gratuláció jelképe, amit számos országban aktívan használnak.

Rengetegen azt hiszik, hogy e az emoji az imádságot fejezi ki, pedig nem. Valójában ez a megbocsátást akarja jelenti, ugyanis Japánban így kérnek egymástól bocsánatot az emberek.

A chatszobák néhány szabálya

- Ismerjük meg a csoport kultúráját.
- Nem szükséges mindenkit személyesen üdvözölni, egy egyszerű „Szia” is elegendő.
- Ha valaki becenevet, alias-t vagy álnevet használ, tiszteljük az anonimitását.
- Nyomdafestéket nem tűrő kifejezéseket ne használjunk!
- Ne provokáljunk másokat!
- Óvakodjunk a személyeskedéstől!

Egyéb internetes szabályok

- A WEB-en lévő anyagnak a közízlésnek megfelelőnek kell lennie - uszító, rasszista, fasiszta, vallási, politikai anyag nem lehet!!
- Törvénybe ütköző anyag elhelyezése TILOS!!
- A WEB-en elhelyezett anyagokért a weboldal készítője a felelős és nem a szolgáltató.
- Az oldal alján el kell helyezni a készítő nevét és e-mail címét.
- A WEB-en elhelyezett információk egy része ingyenes, másik része nem. Ezekről érdemes informálódni.
- Ne használjuk más FTP site-ját arra, hogy egy harmadik személynek szánt fájl-t oda helyezzünk el.

Netikett-Rövidítések

- leggyakrabban feltett (ismételt) kérdéseket és válaszok **GYIK**
(Frequently Asked Questions) **FAQ**
- **szerény véleményem szerint szvsz**,
(In My Humble Opinion) **IMHO**
- A buta, vagy felesleges kérdést feltevő kezdőknek válaszolhatja a számítógépes guru, hogy olvassa el a szoftverhez/hardverhez tartozó kézikönyvet, mert a kérdés annyira magától értetődő, hogy ott is megtalálható (**RTM**, Read The Manual).
- Persze az is megeshet, hogy a földön fetreng majd a nevetéstől (**ROTFL** - Rolling On The Floor Laughing)...

**KÖSZÖNÖM A
FIGYELMET!!**